

NOBELI-ERI seoses eilse preemiate kättejagamisega

1. Erik Gottfried Christian Brandt (eluaastad 1884-1955) oli sotsiaaldemokraadist Rootsi poliitik, kes aastal 1938-43 kuulus ka Riksdagi. Oma parlamendiaja tähelepanuväärseima saavutusega sai ta hakkama 1939. aasta jaanuaris, kui kirjutas Nobeli komiteele võrdlemisi pika kirja soovitusel anda Nobeli preemia ühele teatud isikule. **Kellele ja millist liiki preemiat ta anda soovitas (1+1)?** Soovitus siiski paraku ei teostunud.

2. 1937. aastal pälvis Nobeli meditsiiniauhinna ungarlane Albert Szent-Györgyi, keda peetakse C-vitamiini ehk askorbiinhappe avastajaks. **Milline vili oli avastuse tegemisel võtmekomponent,** kuna just selles ta seda ainet suurtes kogustes avastas?

3. Pildil on Rootsi kuningas Gustav VI Adolf Nobeli preemiate kätteandmisele järgnenud banketil koos ühe isiku abikaasaga, kuna isik ise ei saanud Nobeli preemiat vastu võtma tulla ja lähetas selleks otstarbeks Stockholmi oma naise. **Kelle abikaasa on koos Rootsi kuningaga sellel pildil?**

4. Tänavuse Nobeli kirjanduspreemia laureaadi peateose kangelanna on Yeong-He, kes pärast rea luupainajalike unenägude nägemist võtab vastu elumuutva otsuse. **Millise?** Teose sisukirjelduse kohaselt viib tehtud otsus tema distantseerumiseni nii perekonnast kui ühiskonnast üldisemalt.

5. Stockholmis asub Nobeli muuseum, kuhu iga nobelist või temaga seotud isikud/asutused annavad mõne eseme, mis nobelisti tegevust kõige paremini sümboliseerib. 1998. aastal Nobeli majanduspreemia pälvinud India päritolu majandusteadlane Amartya Sen on muuseumile annetanud eseme, mis tema enda sõnul mängis tema uurimistöös võtmerolli, sest võimaldas tal Indias oma peamisele uurimisobjektile ehk kõige vaesemale populatsioonile edukalt ligi pääseda. **Millise suhteliselt suuremõdulise eseme Amartya Sen Nobeli muuseumile annetas?**

6. Küsitavat looma elab Eestis umbes 550-600 isendit (2024. aasta alguse andmetel 86 pesakonda). Pildil näete endist spordisuurust (eluaastad 1939-2020), Mexico olümpiavõitjat, kelle perekonnanimi tema emakeeles tähendab just sedasama looma. Ühe Eestis mitte elava väiksemakasvulise alamliigi ingliskeelset nime kandis vahemikus 2004-2014 NBA meeskond, kes nüüdseks varasema nime juurde naasnud. **Mis loom?**

7. Küsitav ettevõtte tekkis 2000. aastal tolleaegsete konkurentide Confinity ja X.com'i ühinemisel. Jimmy Soni on sellest ettevõttest kirjutanud raamatu „Rajajad” („*The Founders*”), milles märgib, et ettevõtte endised töötajad on maffiaks kutsutuna hiljem üles ehitanud, rahastanud või nõustanud peaaegu iga Silicon Valley olulisemat firmat ning kui nende varad kokku liita, ületab tulemus Uus-Meremaa SKP. Samuti on nad produtseerinud auhinnatud filme, kirjutanud bestsellereid ning nõustanud poliitikuid kõikidel tasanditel, lõpetades Valge Majaga. **Milline ettevõtte?**

8. Küsitava haiguse puhul on tegemist kaasasündinud geneetilisel määratud vase ainevahetuse häirega, mis avaldub erinevate maksahaigustena alates 4-5 eluaastast ning põhjustab hiljem maksa ja teistesse kudedesse kogunenud vase mürgisuse tõttu närvisüsteemi kahjustusi ja aju taandarengut. Sama nime kannab ka täpselt 110 aastat tagasi Chicagos asutatud sporditarvete firma, mille brändiportfelli kuuluvad muuhulgas pesapallivarustuse tootjad DeMarini ja Louisville Slugger. **Mis on haiguse ja sporditarvete tootja ühine nimi?** Vastuse leidmine on lihtsam neile, kes peavad lugu Robert Zemeckise ja Tom Hanksi ühisloomingust.

9. Berliin pole ainuke Euroopa linn, mille erinevaid osi on pika müüriga eraldatud. Nähtaval pildil on fragment paarikümnekilomeetrisest müürist, mis olnud püsti juba üle poole sajandi ja mida mõnikord ka „rahumüüriks“ nimetatakse. **Millises linnas see asub?**

10. Ametisse astudes annab Eesti Vabariigi valitsus või minister ametivande, mis algab nii: „Asudes täitma Vabariigi Valitsuse liikme kohustusi, olen teadlik, et kannan selles ametis vastutust Eesti Vabariigi ja ees.” **Kelle või mille ees veel?**

11. Küsitava kunstniku (1736–1783) „karakterpeade“ (*Characterköpfe*) seeria koosneb umbes 69 peast, millest paljudele on antud nimetused, mis viitavad nende näoilmetele või meeleoludele: valu, hirm, naer, kurbus, viha jpt. Ühe teooria kohaselt lõi ta need peafiguurid, vabanemaks oma isiklikest füüsilistest ja vaimsetest vaevustest. Küsitavaga peaaegu identset nime (ühetäheline erinevus) kandis aastail 1938-1989 asutaja järgi nime saanud firma, mille logoga toodang on põhjustanud peavalu muuhulgas ka Eestimaal. **Nimetage „peade“ autor või ettevõtte.**

12. Rootsi kriminaaltehnika alusepanijaks peetakse Harry Södermani (eluaastad 1902-1956), kes kandis hüüdnime Revolvri-Harry. Värvikas kuju õppis Lyonis kriminalistikat ning tegi lõputöö püstolikuulide analüüsimisest ja identifitseerimisest. Stockholmi ülikooli kriminalistika dotsendina nõustas ta nii Scotland Yardi kui aitas luua New Yorgi kriminaaltehnika laborit. 1939. aastal otsis ta endale aga sekretäri, kes aitaks tal kirjavahetusega toime tulla, ning õnneliku juhuse tõttu sai selleks isik, kes kirjavahetuse käigus omandatud teadmisi hiljem omal moel ära kasutas. **Kes oli see Södermani sekretär?**

13. Küsitav sõna või mõiste (kr. keeles “*kõigevalitseja*”, “*maailmavalitseja*”) tähistab Kristuse kujutamist kunstis Taevase Kuninga ja Kohtumõistjana. Sama nime kannavad Tartus 1983. aastal loodud rockbänd, mis tegutses kuni 1992 ning tuli taas kokku 2006. aastal (diskograafias nt plaadid “*Jäi servi seisma ...*” ja “*Tormidesööjad*”) ning Korfu saare kõrgeim mäetipp (906 m). **Mis nimi/mõiste?**

14. Türgist mõjutatud Aserbaidžaanis teekultuuris nimetatakse nähtavat teeklaasi nimega, mis viimasel ajal on üha jõulisemalt pildil ka Eesti toidukaardil. **Millise nimega niisugust teeklaasi Aserbaidžaanis tuntakse?**

15. Kuulete 2010. aastal Lääne-Londonis kokku tulnud ning Justin Hayward-Young'i veetavat ansamblit, kelle debüütplaat kandis nime „*What did You Expect from the ...?*”, kus punktiirile sobib bändi nimi. **Millist nime kannab see Eestiski esinenud kollektiiv**, kui on teada, et koroonapandeemia ajal eelistasid nad teatud põhjustel hoida madalat profiili?

16. Jultagi on Koreast pärit meelelahutusžanr, mille käigus tehakse nii nalja kui ka lauldakse ja tantsitakse ning see kõik toimub ühe akrobaatilise harjutuse saatel, mida viljeldakse ka läänemaailmas, kuid seal on seda kombeks teha vaikides. **Milline akrobaatiline harjutus on jultagi koostisosaks?**

17. Siin asub maailma vanim järjepidevalt tegutsenud parlament *Tinvaal* (1), mis on samas kohas koos käinud juba vähemalt aastast 979. Küsitava koha kõrgeim punkt on *Sniawll* (2), ulatudes 620,9 m üle merepinna ning selle tipust on selge ilmaga näha nelja naabermaad. Siin tegutsevad järjepidevalt nii Euroopa vanim hobustramm (3), elektri- kui ka aururaudtee. Üks tähelepanuväärsem vaatamisväärsus on *Laksaa* linnakeses 1854. aastast tegutsev 22,1m diameetriga maailma suurim töötav vesiratas (4). **Mis paik?**

18. 2004. aastal pakkus futuristlik briti ajakirjanik Ben Hammersley millegi uue nimetamiseks välja mõned võimalikud terminid, millest õnneks 'audioblogging' või 'Guerillamedia' ei läinud kunagi käibe. Üks sõna siiski võeti kasutusele, teenis erinevate väljaannete poolt järgnevatel aastatel mitu uudissõnadele omistatavat auhinda, kuid hakkas suure kiirusega populariseeruma alles mõni aeg hiljem. **Millise ingliskeelse sõna Ben Hammersley välja pakkus?**

19. Nähtav kujur Edith Karlsoni valmistatud pronksskulptuur asub küsitava (1947-2005) kodukohas Raplas. Elu lõpuaastatel USAs ja Kanadas EV kaitseatašena tegutsenud mees oli 2000. aastal lühikest aega ka Kaitseväe juhataja kt ning talle omistati samal aastal esimese sõjaväelasena Eestis brigadikindrali auaste. Sama perekonnanime kannab muuhulgas üks Albertville'i taliolümpial Eestit esindanud sportlastest (tõsi, millegi hiilgavaga ta seal hakkama ei saanud). **Keda on skulptuuril kujutatud?**

20. Enne 2024. aastat oli see juba alates 1912. aastast OMidel osalenud riik võitnud üldse kokku viis olümpiakulda, need kõik kergejõustikus. Tänavu Pariisis jõuti lõpuks olümpiakullani ka mõnel muul alal, kui kaks ratturit triumfeerisid madisonis. Üks neist lisas sinna ka veel hõbeda omniumis ja tõusis hoobilt jagama riigi kõige edukama olümpiasportlase tiitlit. **Milline riik?**

21. Juuresoleval pildil on kujutatud aastatel 1895-1934 elanud meest, kes võitles 1920. ja 1930. aastatel oma kodumaal aktiivselt ameeriklaste vastu, kuni tapeti. Hoolimata kangelaslikust võitlusest oli ta noil aastail pigem bandiidi staatuses, kuid hiljem on ta tõusnud hinnatud rahvuskangelaseks ning tema nimi elab oma kodumaa poliitikas tänaseni. **Kes on pildil?**

22. Seda Põhja-Euroopas ning Põhja-Ameerikas kasvavat seent (*Tylopilus felleus*) võib kohata tammede läheduses, kuusikute oksakõdus, pehkinud kändudel. Valge viljalihaga seen kasvab ca 15 cm kõrguseks, tema kübara tuhm värvus võib varieeruda hallikaskollasest pruunini. Rahvasuus on teda kutsutud ka tubakaseeneks. Mürgine ei ole, aga eristub teistest oma perekonna esindajatest ühe erilise omaduse tõttu. **Mis seen?**

23. RMS Slavonia oli Briti reisilaev, mis sõitis 1909. aasta juunis Assooride lähedal madalikule, õnneks õnnestus läheduses olnud laevadel kõik reisijad päästa. Too laevaõnnetus oli merendusajaloos millegi poolest esimene. **Mis selle õnnetuse käigus esmakordselt juhtus?**

24. Millise asutaja perekonnanime kandva ja 1933. aastal rajatud **kaubamärgi** toodete hulka kuuluvad sellised lõhnad nagu *Touch of Pink*, *Love of Pink* ja *Joy of Pink*? Parfüümide kõrval toodetakse ka prille, käekellasid, jalanõusid, nahatooteid, luksus-, vabaaja- ning spordirõivaid jm. Üks ettevõtte kindlasti kõige soovimatumaid „reklaamnägusid“ oli omal ajal Norra massimõrvar Anders Behring Breivik, kes selle firma silmatorkavat logo kandvais rõivais kohtusse ilmus.

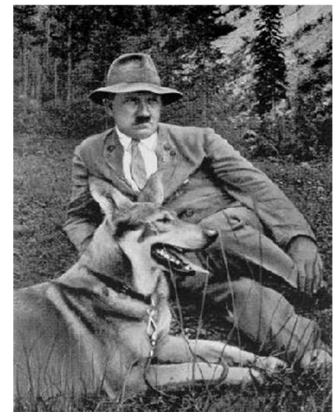
25. Pildil olev korterelamu on tänaseks korralikult renoveeritud ja asub Nõmmel, aadressil Vääna tänav 2. Aastail 2001-03 seostus aga sama hoone hoopis ühe teise aadressiga, millest tuleneva esinejanime on endale võtnud ka kuuldav muusik. **Milline aadress?**

26. UCI kontinentaalsarja kuuluva rattatiimi Ferei-Quick-Panda-Podium meeskonna liikmetest pooled on riigist, kuhu meeskond 2024. aastal registreeritud on. Ülejäänud meeskonnaliikmed on Hiinast, Taivanist, Soomest ning Eestist, kusjuures eestlased olidki kandvas rollis meeskonna kõige säravamate tulemuste saavutamisel lõppenud hooajal. Viimane asjaolu sai ka põhjuseks, miks võistkonna juht Xiaoyang Chen otsustas registreerida selle alates 2025. aastast Eesti lipu alla. **Mis riigi meeskonnana oli Ferei-Quick-Panda-Podium registreeritud 2024. aastal?**

27. Huntidel on huvitav suhe küsitavate lindudega, sest sageli ehitavad nood oma pesa just hundiuru lähedusse. See võimaldab neil leida huntide väljaheidetest endale väärt kraami ning saada osa toidust, millega hundid oma kutsikaid toidavad. Tihti saadavad linnud hunte jahil, et ühelt poolt saada osa söömaajast, kuid teiselt poolt anda oma häälitsustega märku avastamata korjustest või vigastatud saakloomadest. Teadlased on täheldanud ka huntide ja küsitavate lindude omavahelisi mänge. **Millisel linnul on hundiga sedavõrd usalduslik suhe?**

28. Adolf Hitleri suur lemmik, Saksa lambakoer, kellest ta mõnede allikate kohaselt edutult taimetoitlast püüdis kasvatada, kandis häälduselt sama ja kirja pildilt peaaegu sama nime, mis omaaegne Ameerika *new wave* band, mille esimene ja kõige edukam tegutsemisperiood jäi ajavahemikku 1974-1982. Neil aastail anti välja ka 6 stuudioalbumit, teiste seas nt *Plastic Letters*, *Eat to the Beat* jt. **Mis oli Hitleri koera nimi?**

29. Leipzigi üks tuntumaid kõrtse on Auerbachs Keller, mis on jätnud märkimisväärse jälje ka maailmakirjandusse. Nimelt kohtusid seal esmakordselt ühe kuulsa kirjandusteose kaks peategelast ning neile kahele on tänapäeval õlleka ette püstitatud ka ausammas. Väidetavalt olevat kirjanik ise saanud inspiratsiooni teose kirjutamiseks nimetatud kõrtsi külastades ning mõningatel andmetel olla ta osa teosest isegi seal valmis kirjutanud. **Millise kirjaniku millise teosega seondult Leipzigi Auerbachs Keller sedavõrd olulist rolli mängib (1+1)?**

30. **Milline ühine nimetaja** sobib seltskonnale, kuhu kuuluvad Kristjan Jakobson, Mihkel Tamm, Karl Kivastik ja Priit Tomson? Kuni 2023. aasta suveni oli nimekiri ühe Valgetähe V klassi teenetemärgi omaniku võrra pikem.

Jüri sarja IV voor, 11. detsember 2024

Vismarid & Enn Kirsman

31. *Wild card* on kutse sportlasele, kelle asetus edetabelis ei võimalda otsepääsu suurturniirile, kuid kes korraldajate arvates tasemelt seda vääriks. On vaid kaks tennisisti, kes sellel sajandil *wild card* omanikena Suure Slämmi tenniseturniiri võitnud on. Esimene võitis aastal 2001 Wimbledonil, olles ATP edetabelis tol hetkel alles 125. See jäigi talle ainsaks Grand Slami tiitlikuks, aga ta on võitnud OMidelt 2 pronksi ning Davis Cupi. Teine küsitav sai vägiteoga hakkama 2009. aasta US Openil, olles turniiril üldse ilma edetabelikohata mängija, sest oli olnud suurest spordist peaaegu kaks aastat eemal. Kokku on tal Grand Slami tiitleid kuus, sh kolm US Openilt. WTA tabelis on ta mõnda aega trooninud kõrgeimal kohal, võitnud Fed Cupi, OMil jõudis veerandfinaali. **Kes on need kaks tennisemängijat?**

32. Kes oli enne äsja USA presidendiks valitud Donald Trumpi viimane isik, kes tegi vabariiklaste või demokraatide kandidaadina kaasa rohkem kui kaks presidendirallit? Sarnaselt Trumpiga suutis ta kahed valimised võita ja ühed kaotas, kuid erinevalt Trumpist jäi ta kaotajaks oma kõige esimeses kampaanias, kaks viimast aga võitis.

33. Prantsuse kunstnik Hyacinthe Rigaud oli peamiselt tuntud Louis XIV ja tema õukonna liikmete portreeterijana, kuid juuresoleval pildil on ta kujutanud hoopis üht teist, Louis XIV-st üle poole sajandi hiljem troonile tõusnud monarhi. **Keda?**

34. Viimastel kuudel on meedias palju poleemikat tekitanud olukord Harjumaal Lagedi alevikus, kus kurjad koerad möödakäijaid kimbutavad ning purevad. Ekspertide sõnul ei ole tegu iseenesest agressiivse tõu esindajatega ning selline käitumine tuleneb arvatavasti pigem valest kasvatuses. **Mis liiki koerad Lagedil möllavad?** 2 punkti saamiseks tuleks vastata kahe sõnaga.

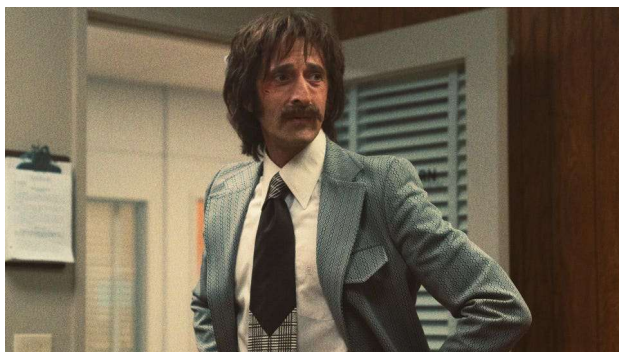
35. Pariisi OMi ning nii mõnegi muu suurema spordivõistluse üheks populaarsemaks taustalooks on viimasel ajal kujunenud kuuldav esmakordselt 1996. aastal ilmavalgust näinud pala „*Freed from Desire*”. **Millist artistinime kannab lauljatar**, kelle plaadilt „Come into My Life” see pala pärineb? Pisut klassikaliseema kultuurilooa kursis olevad kilvarid võivad mõelda naisterahva peale, kelle Salvador Dali poeet Paul Eluard’ilt üle löi.

Jüri sarja IV voor, 11. detsember 2024

Vismarid & Enn Kirsman

36. Eestis on Statistikaameti andmetel 170 muuseumi 157 külastuskohaga, mis kõik panustavad meie mälu talletamisse, mõtestamisse ja vahendamisse. Riigiga seotud muuseumid on liigitatud viide erinevasse rühma, millest riigimuuseumid kuuluvad konkreetsete ministeeriumide valitsemisalasse. Nii kuuluvad näiteks kultuuriministeeriumi valitsemisalasse muuhulgas Eesti Rahva Muuseum ja Viljandi Muuseum ning kliimaministeeriumi valitsusalasse Eesti Loodusmuuseum ja Eesti Maanteemuuseum. **Milline Tallinnas Raua tänaval asuv muuseum kuulub aga siseministeeriumi valitsusalasse? Kõnealuse muuseumi asutamisest möödus hiljuti 50 aastat.**

37. Laulja Ed Sheeran saatis mõnevõrra ootamatult 2023. aasta mais Eestisse seitse pinki, et meenutada inimestele, kui oluline on igapäevatoimetuste keerises tegelda vaimse tervisega. Loomulikult ei olnud Eesti ainus riik, kuhu Sheeran sellised pingid saatis. Pingid olid inspireeritud tema samal aastal ilmunud plaadist „Subtract” (ehk siis 'miinusmärk'), mis valmis lauljal väidetavalt ohtrate isiklike kannatuste saatel. **Millist värvi on need pingid ning on ka Sheerani nimetatud plaadi kaas?**

38. Adrien Brody on seni kõige noorem parima meespeaosatäitja Oscari võitja, kes pärjati ülesastumise eest filmis „Pianist” 29-aastasena. Juuresoleval pildil on auhinnatud näitleja aga kehastamas ühes aastatel 2022-23 vändatud telesarjas isikut, kelle tippaastaks ühes rollis võib pidada aastat 1972, teises rollis aga aastaid 1982, 1985, 1987, 1988 ja 2006. **Keda Adrien Brody pildil kehastab?**

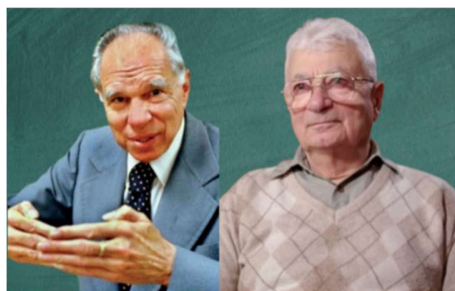
39. Pärast 1923. aasta suurt maavärinat hakati Jaapanis hoonestuse taastamiseks ohtralt kaubanduskeskusi ehitama ning jaekaubanduses toimus omamoodi revolutsioon, sest inimestel hakati lubama kauplustesse siseneda viisil, mis oli varem sealmail ennekuulmatu. **Mil viisil?**

40. See pisut enam kui 4000 elanikuga linnake oli antiikajal suur ja rikas Vana-Kreeka linn, hiljem aga sai sellest oma regiooni üks menukamaid kuurorte. Muuhulgas oli see lemmikpuhkepaik Nikita Hruštšovile, kes viibis parajasti seal, kui ta 1964. aastal võimult maha võeti. Ansambel J.M.K.E. repertuaari aga kuulub küsitava linna nime kandev laul, mis algab sõnadega: „*Seisan Pärnu rannas jalgupidi solgivees/ mul on kümme krooni portmonees ja kümme õlut sees /...!*”. **Millist nime see Nõukogude ajal paljude reisisihiks olnud kuurort kannab?**

Jüri sarja IV voor, 11. detsember 2024

Vismarid & Enn Kirsman

41. 1908. aastal asutatud Saarimaa jalkaklubi FC Homburg on küll pika ajalooa, kuid Saksamaa vutiajalukku ei ole nad läinud eeskätt mitte oma saavutuste, vaid asjaoluga, et 1988. aastal sai neist esimene klubi, kelle särkidel peamise sponsori logo kandmine keelati. Otsustajad põhjendasid keeldu eetiliste ja moraalsete kaalutlustega, kuigi ettevõtte, mille logo kanda ei tohtinud, oli sama pika ajalooa kui klubi ise. **Mida siis too ettevõtte tootis, mille pärast logo kasutamine keelati?** Kärakat ja suitsu pole mõtet pakkuda, sest neid tootvad käitised olid toona sponsorite ringis laialt levinud.

42. Keemiliste elementide seas on üsna mitu, mis saanud nime mõne isiku järgi. Need kaks härrasmeest pildidel eristuvad teistest selle poolest, et nende nimi on antud keemilisele elemendile juba nende eluajal. Vasakpoolne lahkus meie seast aastal 1999, parempoolne (sünd. 1933) elab veel praegugi. Nende järgi nime saanud elemendid kannavad järjekorranumbreid vastavalt 106 ja 118. **Nimetage isikud või elemendid.**

43. Selle põhjaluviisiga röövkala liha pole eestlaste seas kuigi hinnatud, ent lõunanaabrid lätlased peavad temast toidulaual väga lugu, eriti suitsutatuna. Lisaks muudele iseärasustele torkab kala silma paikse eluviisiga, veetes meres kogu oma elu ca 50 km² suurusel alal. Ka elab ta üsna vanaks, keskmiselt 9 aastat. Kalal puudub ujupõis ning tema luud on rohekad nagu tuulehaugilgi. Teda peetakse üheks suuremaks kevad- ja sügisräime marja hävitajaks, ka on sageli täheldatud kalduvust kannibalismi. **Mis kala?**

44. Ajakirja Forbes andmetel oli 2023. aasta enim teeninud näitleja Margot Robbie ja Tom Cruise'i ees mõnevõrra üllatuslikult juudi päritolu filmistaar, kes viimati oli sarnase edetabeli esotsas olnud 21 aastat varem. Tema peamised tulud tulid osatäitmiste eest filmides „Mõrvamüsteerium 2” („*Murder Mystery 2*”) ja „Sa ei ole kutsutud” („*You Are So Not Invited to My Bat Mitzvah*”), samuti hääle andmisest 74-aastasele tuataarast peategelasele animafilmis „Leo” ning tšehhi kosmonaudi Jakub Prochazka mängimise eest 2024. aastal ilmavalgust näinud filmis „Spaceman”. **Kes on see näitleja?**

45. Johann Voldemar Jannseni sulest pärineva Eesti hümnis tekstis leidub kaks korduvat omadussõna: „*armas*” ja „*kallis*”. Ega väga palju rohkem neid omadussõnu seal olegi, korra esinevad sõnad „*kaunis*”, „*suur*” ja „*lai*”. Üks jäi veel nimetamata. **Milline omadussõna?**

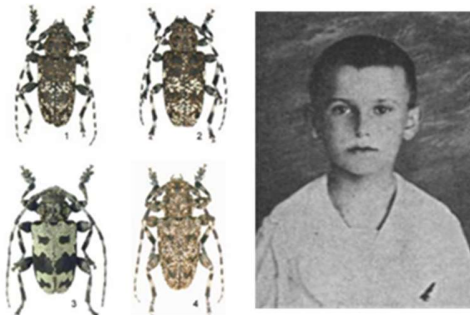
Jüri sarja IV voor, 11. detsember 2024

Vismarid & Enn Kirsman

46. Pildil on ühe artisti kolmanda albumi „Mellow Gold” kaanepilt, kusjuures plaat ise ilmus umbes kõigest aasta pärast tema esimese plaadi üllitamist. Aga just nähtaval plaadil sisaldus artisti läbilöögilugu, mille pealkiri läks massides laiemalt käibele üldnimetusena. **Kelle plaat ja mis oli selle plaadi suurim hitt (1+1)?**

47. Euroopa jalgpalli viie tippliiga (Inglismaa, Itaalia, Hispaania, Saksamaa ja Prantsusmaa) ametlikes nimedes sisaldab vaid Prantsusmaa oma liiga peasponsori nime. Käesoleval aastal lõppes nelja-aastane lepinguperiood ühe nimesponsoriga ning algas kolmehooajaline periood uue nimesponsoriga. Mõlemad ettevõtted on asutatud USAs Californias vastavalt 2014. ja 1940. aastal ning nende tegevusalad on küllaltki tihedalt seotud. **Mis ettevõtted?**

48. Pildil on neli isendit mardikaliste seltsi siklaste sugukonna perekonnast *Aegomorphus* liigist *Aegomorphus* ..., millele teadaolevalt eestikeelset nime (veel) ei ole. Liik leiti Podlaasias Biebrza rahvusparki lõunaosas asuvatelt mineraalsetelt düünidelt ning sai oma teadusliku nimetuse 2005. aastal ühe samal aastal surnud isiku, siklase „kaasmaalase“ järgi. **Küsi perekonnanime, mille järgi siklane nimetatud on.**

49. Näete kuulsat motiivi ühe linnaga seotud ja juba 1928. aastal alguse saanud õlletootja logolt. Õlu on oma nime saanud linna kaitsepühaku järgi ning selle logo kujutab kunagist tüüpilist linna külasthanud saksa turisti. Icoonilist logo on aja jooksul küll moodsamaks timmitud, kuid selle põhimotiiv on jäänud samaks. **Millise Euroopa linna esindusõllega on tegemist?**

50. Nagu nobelistidega alustasime, nii ka lõpetame. **Kes kirjanikest-nobelistidest on kirjutanud ka luuletuse „Nobeli preemia“, mille ingliskeelne versioon algab sõnadega „Like a beast in a pen, I'm cut off/ from my friends, freedom, the sun”?**

Jüri sarja IV voor, 11. detsember 2024

Vismarid & Enn Kirsman

VASTUSED

1. Adolf **Hitler**; rahupreemia
2. **paprika**
3. Winston **Churchilli** abikaasa Clementine (1953. aasta Nobeli kirjanduspreemia)
4. **hakkab taimetoitlaseks/** lõpetab lihasöömise (nobelist Han Kangi peateos kannab nime „*The Vegetarian*”)
5. **jalgratas**
6. **ilves** (pildil odaviskaja Janis Lusis; NBA meeskond Charlotte Bobcats, praegu taas Hornets – bobcat tähistab punailvest)
7. **PayPal**
8. **Wilsoni** haigus/ **Wilson** Sporting Goods (vihje Zemeckise filmile „Cast Away“ Tom Hanksiga peaosas ja võrkpallile nimega Wilson)
9. **Belfast**
10. oma **südametunnistuse** ees
11. Franz Xaver **Messerschmidt**, viide Saksamaa lennukitootjale **Messerschmitt**
12. Astrid **Lindgren** (hilisem Kalle Blomqvisti looja)
13. **Pantokrator/ pantokraator**
14. **armudu** (Armudu on viimastel aastatel Tallinnas jõudsalt kanda kinnitanud Kaukaasia toidukohtade kett)
15. **The Vaccines**
16. **köiel kõndimine**
17. **Mani saar / Isle of Man**
18. **podcast**
19. Märt **Tiru** (Albertville`is kahevõistleja Toomas Tiru individuaalvõistluse 42.)
20. **Portugal**
21. Augusto Cesar **Sandino** (Nicaraguas viljeletava sandinismi isa)
22. **sapipuravik**
23. saadeti välja **SOS-signaal**
24. **Lacoste**
25. **Sipelga 14** (tegevuspaik kultussarjast „Wremja”)
26. **Mongoolia**
27. **ronk**

28. **Blondi** (vihje grupile Blondie)
29. Johann Wolfgang von **Goethe**; „**Faust**”
30. **SMIINUST** (lahkuja Pavel Botšarov aka Venelane)
31. Goran **Ivanisevič**, Kim **Clijsters**
32. Richard **Nixon** (kaotas 1960 John Fitzgerald Kennedyle, võitis 1968 ja 1972)
33. **Karl XII**
34. **Tiibeti mastif**
35. **Gala** (Dali muusa pärisnimi oli Jelena Ivanovna Diakonova, keda kutsuti samuti Gala'ks)
36. Eesti **Tuletõrjemuuseum**
37. **kollane**
38. Pat **Riley** (NBA meister vastavalt mängija ja treenerina; telesari jutustas Los Angeles Lakersist)
39. **välisjalatsites**
40. **Pitsunda** (asub Abhaasias)
41. **kondoomid** (ettevõtteks oli London Rubber Company)
42. Ameerika tuumafüüsik Glenn Theodore **Seaborg** (1912 – 1999) ja tema Vene kolleeg Juri **Oganesjan** (1933); **seaborgium** (järjekorranumber 106) ja **oganesson** (118)
43. **emakala** ehk **kiviluts** (*Zoarces viviparus*)
44. Adam **Sandler**
45. **truu** (“ja jään sull`truuiks surmani“)
46. **Beck**; „**Loser**” (termin „luuser“)
47. **Uber Eats** (Ligue 1 Uber Eats) ja **McDonalds** (Ligue 1 McDonalds)
48. Karol Józef **Wojtyła** (paavst *Johannes Paulus II punkti ei anna*); liigi nimetus *Aegomorphus wojtylai*
49. **Malaga**
50. Boris **Pasternak** (1959, ajendiks sunnitud loobumine preemiast ja jätkuv tagakiusamine)

Küsimused: Illar Tõnisson, Toomas Uuskam, Alvar Orav, Enn Kirsman